

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20/5 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гігієна дітей та підлітків в системі корекційної освіти

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (Логопедія)»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма «Гігієна дітей та підлітків в системі корекційної освіти» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)».

Розробник:

Омелянович Віталій Юрійович, доктор медичних наук, професор кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “11” лютого 2015 року № 8

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ О. В. Мартинчук

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	8
<i>Змістовий модуль. Основи гігієни дітей та підлітків</i>	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни	12
V. Плани семінарських занять.....	13
VI. Завдання для самостійної роботи.....	21
VII. Індивідуальна-науково дослідна робота.....	27
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	29
IX. Методи навчання.....	30
X. Методичне забезпечення курсу.....	31
XI. Рекомендована література.....	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма дисципліни «Гігієна дітей та підлітків в системі корекційної освіти» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для напряму підготовки «Корекційна освіта (логопедія)» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні профілактичного спрямування у майбутній практичній діяльності логопеда, який працюватиме в спеціальних навчальних закладах для дітей з порушеннями розвитку та реабілітаційних установах для осіб з інвалідністю.

Предмет дисципліни: динамічне (у процесі вікового розвитку) вивчення впливу факторів зовнішнього середовища, в тому числі виховання і навчання, на здоров'я дітей і підлітків.

Основний зміст дисципліни: предмет, методи і значення гігієни в діяльності логопеда.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- завдання й методи гігієни, значення гігієни в діяльності логопеда;
- фактори, які визначають здоров'я дітей та підлітків;
- основні складові фізичного розвитку дитини у різні вікові періоди;
- моделі здорового харчування та групи здоров'я;
- режим навчального року, дня і його складові;
- особливості гігієнічного режиму у дошкільних навчальних закладах, загальноосвітніх школах та спеціальних навчальних закладах;

уміти:

- давати рекомендації зі здорового способу життя, запобіганню

факторам ризику;

- оцінити фізичний розвиток дитини та рівень її готовності до навчання у загальноосвітньому навчальному закладі;
- оцінити відповідність умов дошкільного навчального закладу гігієнічним нормам та вимогам;
- оцінити відповідність умов загальноосвітнього навчального закладу гігієнічним нормам та вимогам відповідно до організації навчання в ньому дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- оцінити відповідність умов спеціального навчального закладу гігієнічним нормам та вимогам для окремих груп дітей з обмеженими можливостями.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 54 год., із них: 10 год. – лекцій, 10 год. – семінарських занять, 4 год. – індивідуальна робота, 27 год. – самостійна робота, 3 год. – модульний контроль. Вивчення дисципліни закінчується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	галузі знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна
	напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
Змістових модулів – 1		Рік підготовки
Загальна кількість годин – 54		3-й
		Семестр
		6-й
Тижневих годин для навчання – 1 година	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції
		10 год.
		Семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
		27 год.
		Індивідуальні завдання
		4 год.
		Модульний контроль
		3 год.
Вид контролю		
залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.									
Основи гігієни дітей та підлітків									
1.	Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі	7	4	2	-	2	-	3	-
2.	Гігієнічні складові вікових особливостей навчально-виховного процесу і харчування дітей та підлітків.	11	5	2	-	2	1	6	-
3.	Гігієнічні особливості перебування дітей у спеціальних дошкільних навчальних закладах.	11	5	2	-	2	1	6	-
4.	Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах.	11	5	2	-	2	1	6	-
5.	Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.	11	5	2	-	2	1	6	-
		3							3
	Разом	54	24	10	-	10	4	27	3

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Лекція 1. Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі.

Поняття та основні завдання гігієни дітей та підлітків. Поняття фізичного розвитку дитини та біологічний вік. «Фізичний розвиток» дітей і підлітків. Прискорений темп індивідуального розвитку. Критерії біологічного віку.

Методики оцінки фізичного розвитку дітей і підлітків. Оцінка фізичного розвитку. Фізіометричні методи оцінки фізичного розвитку. Оцінка фізичного розвитку методом сигмальних відхилень. Профіль фізичного розвитку. Комплексна оцінка фізичного розвитку за шкалами регресії. Групи здоров'я.

Визначення готовності дітей до навчання в школі. Показники готовності: шкільна зрілість, соціальна зрілість, емоційна зрілість. Методика Артура Керна – Ярослава Йірасика. «Філіппінський» тест визначення шкільної зрілості. Поглиблене психофізіологічне обстеження вищої нервової діяльності дитини. Критерії готовності дітей до систематичного навчання у школі.

Семінар 1. Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі.

Лекція 2. Гігієнічні складові вікових особливостей навчально-виховного процесу і харчування дітей та підлітків.

Працездатність учнів різних вікових груп та її зміна у процесі навчальної діяльності. Фази працездатності: фаза входження в роботу, фаза оптимальної стійкої працездатності, фаза стомлення. Фізіологічна динаміка працездатності

учнів. Стомлення. Перевтома.

Гігієнічні основи організації навчально-виховного процесу у школі. Річне і тижневе навчальне навантаження. Навчальний рік. Розклад занять. Перерви. Навчальні заняття. Наповнюваність класів. Використання технічних засобів навчання. Безперервна робота з екраном ПК. Домашні завдання.

Основи гігієни харчування дітей і підлітків. Особливості обміну речовин і енергії зростаючого організму. Фізіологічні норми харчування дітей. Величина основного обміну в дітей. Енерговитрати. Концепція збалансованого харчування. Раціональне співвідношення білків і жирів. Добовий обсяг їжі й окремих блюд. Формула здорового харчування. 12 принципів здорового харчування.

Семінар 2. Гігієнічні складові вікових особливостей навчально-виховного процесу і харчування дітей та підлітків.

Лекція 3. Гігієнічні особливості перебування дітей у спеціальних дошкільних навчальних закладах.

Наповнюваність груп у спеціальних дошкільних навчальних закладах. Санітарно-гігієнічні вимоги до облаштування території. Озеленення території. Функціональні зони та їх площа для дітей віком. Гігієнічні вимоги до розміщення будівель та приміщень дошкільних навчальних закладів. Приміщення житлових осередків будинків дитини та дитячих будинків, приміщення для груп короткотривалого перебування дітей. Медичні блоки у будинках дитини та дитячих будинках. Харчоблок. Санітарно-гігієнічні вимоги до освітлення. Санітарно-гігієнічні вимоги до санітарно-технічного обладнання. Повітряно-тепловий режим. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання території та приміщень. Санітарно-гігієнічний режим на харчоблоці, вимоги до устаткування і інвентарю.

Гігієнічні вимоги до організації харчування. Вимоги до медичного обслуговування. Оцінки стану здоров'я дітей.

Вимоги до режиму дня і навчання, організації життєдіяльності, рухової активності дітей. Щоденна загальна тривалість прогулянки. Кількість навчальних занять на тиждень.

Санітарно-гігієнічні вимоги до організації фізичного виховання. Загартовування дітей. Медико-педагогічний контроль за організацією фізичного виховання. Санітарно-гігієнічні вимоги до особистої гігієни дітей.

Семінар 3. Гігієнічні особливості перебування дітей у спеціальних дошкільних навчальних закладах.

Лекція 4. Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах.

Кількість учнів загальноосвітнього навчального закладу. Кількість класів. Виробничі приміщення харчоблоку. Обідні зали. Медичний блок. Природне освітлення. Оптимальне відношення яскравості. Штучне освітлення. Повітряно-тепловий режим. Водопостачання та каналізація. Обладнання основних приміщень.

Гігієна організації навчально-виховного процесу. Фізкультхвилинки та гімнастика для очей. Обсяг домашніх завдань. Навчання у загальноосвітніх навчальних закладах нового типу.

Організація харчування. Методика гігієнічної оцінки навчальних меблів. Методика гігієнічної оцінки шкільних підручників. Санітарно-гігієнічна освіта учнів, формування здорового способу життя, самообслуговування. Тривалість самообслуговування. Одноразова тривалість роботи із самообслуговування.

Семінар 4. Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах.

Лекція 5. Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.

Основні види спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів). Гранична наповнюваність. Строки навчання. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки. Функціональні зони. Фізкультурно-спортивна зона. Навчально-дослідна зона. Зона відпочинку. Господарська зона. Вимоги до будівель та основних приміщень. Площі класів. Функціональна група житлових приміщень.

Штучне освітлення. Повітряно-тепловий режим. Водопостачання та каналізація. Обладнання приміщень. Розміщення меблів. Гігієнічні особливості обладнання санвузлів.

Режим дня і організація навчально-виховного процесу. Кількість навчальних годин. Тривалість уроку. Гігієнічні вимоги до розкладу уроків. Рангова шкала важкості шкільних предметів. Безперервне зорове навантаження. Приклад вправ для фізкультурних хвилинок. Тривалість перерв між уроками. Домашні завдання. Кількість уроків із застосуванням ТЗН.

Рівні звуку шуму. Тривалість самообслуговування. Організація фізичного виховання. Групи для занять фізичною культурою і спортом. Структура уроків фізкультури. Організація комплексної реабілітації учнів. Медико-санітарне забезпечення шкіл-інтернатів.

Семінар 5. Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Гігієна дітей та підлітків в системі корекційної освіти»

Разом: 54 год., із них: 10 год. – лекцій, 10 год. – семінарських занять, 4 год. – індивідуальна робота, 27 год. – самостійна робота, 3 год. – модульний контроль.

Модулі	Змістовий модуль I.				
Назва модуля	Вступ. Основи гігієни дітей та підлітків в системі корекційної освіти (120 балів)				
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі.(1 бал)	Гігієнічні складові вікових особливостей навчально - виховного процесу і харчування дітей та підлітків. (1 бал)	Гігієнічні особливості перебування дітей у дошкільних навчальних закладах. (1 бал)	Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх школах. (1 бал)	Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку. (1 бал)
Теми семінарських занять	Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі. (1 бал)	Гігієнічні складові вікових особливостей навчально - виховного процесу і харчування дітей та підлітків. (1 бал)	Гігієнічні особливості перебування дітей у дошкільних навчальних закладах (1 бал)	Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх школах (1 бал)	Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку. (1 бал)
Робота на семін.	10 балів		10 балів		10 балів
Самост робота	25 балів				
ІНДЗ	Творчий проект (30 балів)				
Мод. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)				
Підсум контр.	залік				

Всього: 120 балів: коеф.: 1,2

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Семінар 1

Тема: Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі

(2 год.)

1. Поняття фізичного розвитку дитини та біологічний вік.
2. «Фізичний розвиток» дітей і підлітків.
3. Біологічний вік відставання біологічного віку.
4. Методики оцінки фізичного розвитку дітей і підлітків.
5. Фізичний розвиток дітей і підлітків.
6. Фізіометричні методи оцінки фізичного розвитку.
7. Оцінка фізичного розвитку методом сигмальних відхилень.
8. Профіль фізичного розвитку.
9. Комплексна оцінка фізичного розвитку за шкалами регресії.
10. Методика комплексної оцінки стану здоров'я дітей і підлітків.
11. Критерії комплексної оцінки стану здоров'я дітей і підлітків.
12. Чинники, що формують здоров'я.
13. Визначення готовності дітей до навчання в школі.
14. Показники готовності.
15. Шкільна зрілість.
16. Соціальна зрілість.
17. Емоційна зрілість.
18. Методика Артура Керна – Ярослава Йірасика.
19. «Філіппінський» тест визначення шкільної зрілості.

20. Поглиблене психофізіологічне обстеження вищої нервової діяльності дитини.

Список основної літератури

1. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник / І.П. Аносов, В.Х. Хоматов, Н.Г. Сидоряк, Т.І. Станішевська, Л.В. Антоновська – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 433 с.
2. Гігієна дітей та підлітків: Підручник/ За ред. чл.-кор. АПН України, д.м.н., професора Берзінь. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008, – С.303.
3. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.

Список додаткової літератури

1. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63.

Семінар 2

Тема: Гігієнічні складові вікових особливостей навчально-виховного процесу і харчування дітей та підлітків

(2 год.)

1. Працездатність учнів різних вікових груп та її зміна у процесі навчальної діяльності.
2. Фази працездатності: фаза входження в роботу, фаза оптимальної стійкої працездатності, фаза стомлення.
3. Фізіологічна динаміка працездатності учнів.
4. Гігієнічні основи організації навчально-виховного процесу у школі.

5. Річне і тижневе навчальне навантаження.
6. Наповнюваність класів.
7. Використання технічних засобів навчання.
8. Основи гігієни харчування дітей і підлітків.
9. Особливості обміну речовин і енергії зростаючого організму.
10. Фізіологічні норми харчування дітей.
11. Концепція збалансованого харчування.
12. Гігієнічні принципи режиму і організації харчування у дитячих колективах.
13. Добовий обсяг їжі й окремих блюд.
14. Формула здорового харчування.
15. 12 принципів здорового харчування.

Список основної літератури

1. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник. / І.П. Аносов, В.Х. Хоматов, Н.Г. Сидоряк, Т.І. Станішевська, Л.В. Антоновська – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 433 с.
2. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей/ Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – С. 495.
3. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
4. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

Список додаткової літератури

1. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення строку навчання у загальноосвітніх навчальних закладах для

дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку».

Семінар 3.

Тема: Гігієнічні особливості перебування дітей у спеціальних дошкільних навчальних закладах (2 год.)

1. Наповнюваність груп у дошкільних навчальних закладах.
2. Місткість дошкільних навчальних закладів.
3. Санітарно-гігієнічні вимоги до улаштування території.
4. Функціональні зони та їх площа для дітей віком.
5. Приміщення житлових осередків будинків дитини та дитячих будинків. приміщення для груп короткотривалого перебування дітей.
6. Санітарно-гігієнічні вимоги до освітлення.
7. Санітарно-гігієнічні вимоги до санітарно-технічного обладнання.
8. Повітряно-тепловий режим.
9. Санітарно-гігієнічний режим на харчоблоці, вимоги до устаткування і інвентарю.
10. Гігієнічні вимоги до організації харчування.
11. Вимоги до медичного обслуговування.
12. Оцінки стану здоров'я дітей.
13. Вимоги до режиму дня і навчання, організації життєдіяльності, рухової активності дітей.
14. Щоденна загальна тривалість прогулянки.
15. Кількість навчальних занять на тиждень.
16. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації.
17. Фізичного виховання.
18. Загартовування дітей.

19. Медико-педагогічний контроль за організацією фізичного виховання.
20. Санітарно-гігієнічні вимоги до особистої гігієни дітей.

Список основної літератури

1. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей / Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.
2. Гигиена детей и подростков: Под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988. – 407 с.
3. Гігієна дітей та підлітків: Підручник/ За ред., чл.-кор., АПН України, д.м.н., професора Берзінь. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008, с.303.
4. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: Учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.

Семінар 4.

Тема: Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах

(2 год.)

1. Кількість учнів загальноосвітнього навчального закладу.
2. Кількість класів.
3. Виробничі приміщення харчоблоку.
4. Обідні зали.
5. Медичний блок.
6. Природне освітлення.
7. Оптимальне відношення яскравості.
8. Штучне освітлення.
9. Повітряно-тепловий режим.
10. Водопостачання та каналізація.
11. Обладнання основних приміщень.
12. Гігієна організації навчально-виховного процесу.

13. Фізкультхвилинки та гімнастика для очей.
14. Обсяг домашніх завдань.
15. Навчання у загальноосвітніх навчальних закладах нового типу.
16. Організація харчування.
17. Методика гігієнічної оцінки навчальних меблів.
18. Методика гігієнічної оцінки шкільних підручників.
19. Санітарно-гігієнічна освіта учнів, формування здорового способу життя, самообслуговування.
20. Тривалість самообслуговування.

Список основної літератури

1. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: Учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
2. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей/ Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.
3. Гигиена детей и подростков: Под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988. – 407 с.
4. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

Список додаткової літератури

1. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63.

Семінар 5.

Тема: Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку

(2 год.)

1. Основні види спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів).
2. Гранична наповнюваність.
3. Функціональні зони.
4. Вимоги до будівель та основних приміщень.
5. Площі класів.
6. Штучне освітлення.
7. Повітряно-тепловий режим.
8. Водопостачання та каналізація.
9. Обладнання приміщень.
10. Розміщення меблів.
11. Режим дня і організація навчально-виховного процесу.
12. Кількість та тривалість навчальних уроків.
13. Рангова шкала важкості шкільних предметів.
14. Безперервне зорове навантаження.
15. Рівні звуку шуму.
16. Тривалість самообслуговування.
17. Організація фізичного виховання.
18. Групи для занять фізичною культурою і спортом.
19. Структура уроків фізкультури.
20. Організація комплексної реабілітації учнів.
21. Спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів) та центрів.
22. Зміст корекційно-розвиткових.
23. Медико-санітарне забезпечення шкіл-інтернатів.

Список основної літератури

1. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей / Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.

2. Гигиена детей и подростков: Под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988. – 407 с.
3. Гігієна дітей та підлітків: Підручник/ І.І. Даценко, М.Б. Шагедин, Ю.І. Шашков. – К.: Медицина, 2006. – 350 с.
4. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
5. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

Список додаткової літератури

1. Наказ МОЗ України від 20.02.2013 № 144 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення строку навчання у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку».

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ОСНОВИ ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Тема 1. Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі

Дайте оцінку статевому розвитку та підтвердити свій висновок бальною оцінкою, якщо:

- 1) У хлопця 13 років тверді волосся над верхньою губою та одиничні волосся на підборідді, відсутнє волосся у пахових западинах, густі кучеряві волосся по всій поверхні лобка у вигляді трикутника, виразне випинання щитовидного хрящу, спостерігається мутація голосу.
- 2) У дівчинки 14 років залози трохи видаються, волосся на центральній ділянці лобка рідкі, довгі, у паховій западині одиничні волосся, спостерігалось 1-2 менструації до моменту огляду.

Форма подання: у вигляді формул статевого розвитку з наведенням оцінки у балах та загального висновку.

Критерії оцінювання: змістовність, відповідність гігієнічним стандартам.

Рекомендована основна література

1. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник. / І.П. Аносов, В.Х. Хоматов, Н.Г. Сидоряк, Т.І. Станішевська, Л.В. Антоновська – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 433 с.
2. Гігієна дітей та підлітків: підручник / за ред. чл.-кор. АПН України, д.м.н., професора Берзінь. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 303 с.

3. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.

Тема 2. Гігієнічні складові вікових особливостей навчально-виховного процесу і харчування дітей та підлітків

Складіть розклад дня для школяра 8 класу загальноосвітньої школи, включаючи назви уроків, перерви, прийоми їжі та заповнюючи таблицю (наприклад: підйом – 07.00; гігієнічні процедури – 07.00.- 07.10 і т.д.).

Захід	Час проведення (від – до)

Форма подання: у вигляді таблиці.

Критерії оцінювання: змістовність, відповідність гігієнічним стандартам.

Рекомендована основна література

1. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник. / І.П. Аносов, В.Х. Хоматов, Н.Г. Сидор'як, Т.І. Станішевська, Л.В. Антоновська – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 433 с.
2. Гігієна дітей та підлітків: Підручник/ За ред. чл.-кор. АПН України, д.м.н., професора Берзін'я. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 303 с.
3. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.

Тема 3. Гігієнічні особливості перебування дітей у дошкільних навчальних закладах

Дайте гігієнічну оцінку спеціальному дошкільному навчальному закладу з вказівкою помічених недоліків:

1) Наповнюваність груп:

- від одного до трьох років - 19 осіб;
- від трьох до шести (семи) років - 18 осіб.

2) Штучна освітленість приміщень

Найменування приміщень	Освітленість (лк)
Приймальня, роздягальня	100
Групові, ігрові, комп'ютерний клас, ігротека	350
Спальня	200
Зали для занять музикою, фізичною культурою, з використанням ТЗН	400
Зал басейну	100
Туалетна	55
Буфетна	15
Медична кімната, кабінет лікаря	300
Ізолятор	200

3) Температура повітря в приміщеннях:

В приймальні, ігровій:

- для дітей до 2 років - +22° С,
- для дітей від 2 до 3 років - +22° С;

В роздягальні і груповій:

- для дітей від 3 до 5 років - +19° С,
- для дітей старше 5 років - +19° С.

В спальнях +19° С,

У туалетних:

- для дітей до 3 років - +18° С,

– для дітей старше 3 років - +18° С.

У залах для занять музикою та фізичною культурою - +18° С,

В приміщеннях басейну - +22° С,

В медичних приміщеннях - +22° С,

В теплих переходах - +15° С.

Форма подання: у вільному викладенні.

Критерії оцінювання: змістовність, відповідність гігієнічним стандартам.

Рекомендована основна література

1. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: Учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
2. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей / Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.
3. Гигиена детей и подростков: Под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988. – 407 с.
4. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

Список додаткової літератури

1. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63.

Тема 4. Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх школах

Складіть план обладнання класу меблями та розсаджування школярів за схемою:

1. Якими меблями обладнуються навчальні класи і кабінети.

2. Розміщення меблів у класній кімнаті прямокутної та квадратної конфігурації (вказіть окремо).
3. Особливості розсаджування учнів з пониженою гостротою зору.
4. Кратність пересаджувань школярів на інші парти (як?).
5. Колір фарби для фарбування кришки парт.
6. Кімнати для відпочинку (сну) для першокласників.

Форма подання: у вільному викладенні.

Критерії оцінювання: змістовність, відповідність гігієнічним стандартам.

Рекомендована основна література

1. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: Учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
2. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей / Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.
3. Гигиена детей и подростков: Под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988. – 407 с.
4. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

Тема 5. Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку

Складіть список особливостей обладнання у навчальних приміщеннях для навчання:

- 1)дітей зі зниженим зором та порушеннями опорно-рухового апарату;
- 2)сліпих дітей;
- 3)для розумово відсталих дітей;
- 4)глухих дітей, зі зниженим слухом, з важкими порушеннями мовлення.

Форма подання: у вільному викладенні.

Критерії оцінювання: змістовність, відповідність гігієнічним стандартам.

Рекомендована основна література

1. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: Учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
2. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей / Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.
3. Гигиена детей и подростков: под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988. – 407 с.
4. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль І. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОВПЕДЕВТИКИ ПСИХІЧНИХ ХВОРОБ		
Тема 1. Гігієнічна оцінка здоров'я і фізичного розвитку дітей та готовності до навчання в загальноосвітній школі (3 год.).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Гігієнічні складові вікових особливостей навчально-виховного процесу і харчування дітей та підлітків. (6 год.).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Тема 3. Гігієнічні особливості перебування дітей у спеціальних дошкільних навчальних закладах. (6 год.).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Тема 4. Гігієна дітей та підлітків, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах.(6 год.).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Тема 5. Гігієна дітей та підлітків у спеціальних загальноосвітніх школах-	Семінарське заняття, індивідуальне заняття,	5

інтернатах для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку. (6 год.).	модульний контроль	
<i>Разом: 27 год.</i>		<i>Разом: 25 балів</i>

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД письмовим звітом.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична робота у вигляді реферату в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Критерії оцінювання ІНДЗ (наукового дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній	10 балів

	послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 бали
Разом		30 балів

**Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни
«Гігієна дітей та підлітків в системі корекційної освіти»**

1. Історія розвитку гігієни дітей та підлітків в Україні.
2. Методологія гігієни дітей та підлітків.
3. Методи діагностики стану здоров'я дітей та підлітків з порушеннями психофізичного розвитку.
4. Закономірності розвитку та особливості організму, який розвивається.
5. Вивчення стану здоров'я та фізичного розвитку дітей та підлітків з порушеннями психофізичного розвитку.
6. Гігієнічні основи процесів навчання та виховання в спеціальних закладах освіти.
7. Гігієнічні вимоги до облаштування та санітарного утримання спеціальних освітніх закладів.
8. Особливості особистої гігієни дітей та підлітків з порушеннями психофізичного розвитку.
9. Значення харчових речовин у забезпеченні життєдіяльності організму дітей та підлітків з порушеннями психофізичного розвитку.
10. Харчові отруєння дітей та підлітків.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю з дисципліни „Гігієна дітей та підлітків в системі корекційної освіти”

Вид діяльності

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій (1 бал)	5
2	Відвідування практичних занять (1 бал)	5
3	Робота на семінарському заняття (10 балів)	30
4	Виконання модульної роботи (25 балів)	25
5	Виконання самостійної роботи	25
6	НДЗ (виконання творчого завдання)	30
	Підсумковий рейтинговий бал	Мін. – 120 Макс. – 140

Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS з національною системою оцінювання в Україні та КУ імені Бориса Грінченка (залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	ВІДМІННО – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	відмінно	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	добре	82-89
C	ДОБРЕ – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	ЗАДОВІЛЬНО -посередній рівень знань (умінь) із	задовільно	69-74

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
	значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності		
E	ДОСТАТНЬО - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	незадовільно	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

– *Вербальні:*

- лекції (традиційна, проблемна);
- із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація);
- семінари;
- консультації.

–*Наочні*: ілюстрація із практичної діяльності, демонстрація.

–*Практичні*: вправи.

2) За ступенем керування навчальною діяльністю:

– під керівництвом викладача;

– самостійна робота студентів:з навчальною літературою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

– навчальні дискусії;

– інтерактивні методи навчання;

– створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості у практичному використанні отриманих знань.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

– опорні стислі конспекти лекцій;

– презентації лекцій;

– підручники та навчальні посібники;

– навчально-методичні посібники;

– робоча навчальна програма;

– засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ДРУКОВАНІ ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

Основні друковані джерела

1. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник / І.П. Аносов, В.Х. Хоматов, Н.Г. Сидор'як, Т.І. Станішевська, Л.В. Антоновська – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 433 с.
2. Гигиена детей и подростков: Руководство для санитарных врачей Под ред. Г.Н. Сердюковский, А.Г. Сухарева. – М.: Медицина, 1986. – 495 с.
3. Гигиена детей и подростков: Под ред. В.Н. Крардашенко, 2-е изд. – М.: Медицина, 1988.– 407 с.
4. Гігієна дітей та підлітків: Підручник/ І.І. Даценко, М.Б. Шагедин, Ю.І. Шашков. – К.: Медицина, 2006. – 350 с.
5. Гігієна дітей та підлітків: пдручник/ За ред. чл.-кор. АПН України, д.м.н., професора Берзін'я. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008.– 303 с.
6. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков: учебник. – М.: Медицина. 2003. – 450 с.
7. Принципи здорового харчування. Посібник для поліпшення якості роботи. – К.: Ін-т кардіології АМН України, 2001. – 30 с.

Інтернет-джерела

1. Наказ МОЗ України від 20.02.2013 № 144 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0410-13> – Назва з екрану.

2. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 N 63. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2407> – Назва з екрану.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення строку навчання у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/585-2003-п> – Назва з екрану.
4. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 вересня 2008 року № 852 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1502-12> – Назва з екрану.